

Audyt zgodności systemów e-urząd z wymogami ustawy o informatyzacji – podsumowanie.

Stowarzyszenie PEMI w przeciągu ostatniego roku przeprowadziło wiele audytów systemów e-urząd na zlecenie zainteresowanych podmiotów. Wyniki są dość zaskakujące, dlatego też chcielibyśmy zaalarmować naszymi spostrzeżeniami. Aż 75% badanych rozwiązań nie spełnia wymogów ustawy o informatyzacji oraz ustawy o podpisie elektronicznym. Podczas audytu zostały przebadane systemy różnych producentów. Co interesujące, część producentów zgłoszonych systemów nie udostępniła materiałów do audytu w postaci (przykładowych dokumentów, podpisanych plików, paczki archiwalnej itp.). Dlaczego? Można się tylko domyślać...

Tylko część badanych systemów znajduje się w Krajowej Ewidencji Systemów Teleinformatycznych i Rejestrów Publicznych prowadzonym przez MSWiA <https://szwpi.mswia.gov.pl/> (strona często nie działa) co oznacza że nikt nie weryfikuje wpisywanych do rejestru systemów.

Celem podsumowania nie jest wskazywanie firm czy listy „złych” systemów a jedynie zasygnalizowani na jakie elementy funkcjonalne należy zwracać szczególną uwagę podczas wyboru rozwiązania.

Najczęstsze uchybienia związane z wymogami prawnymi:

1. Niewłaściwy format podpisu dla decyzji administracyjnych.

Zgodnie z rozporządzeniem określającym wymogi dla decyzji administracyjnych podpis elektroniczny powinien być w formacie ETSI TS 101 903 1.3.2 lub nowszym (czyli XAdES) zawierającym dane pozwalające na ustalenie ważności certyfikatów kwalifikowanych w momencie złożenia bezpiecznego podpisu elektronicznego oraz czasu dokonania jego weryfikacji.

Podstawa prawna

Par 3 punkt 2 - Rozporządzenia MSWiA z dnia 27 listopada 2006 r. (Dz. U. 2006.227.1664) w sprawie sporządzania i doręczania pism w formie dokumentów elektronicznych wydanego na podstawie art. 39¹ § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.2)

UWAGA – nie wszystkie narzędzia do składania podpisu elektronicznego dostarczane w zestawach do podpisu elektronicznego zapewniają spełnienia tego wymogu.

2. Brak możliwości wygenerowania paczki archiwalnej dla NAC

Zgodnie z rozporządzeniem z dnia 2 listopada 2006 (Dz.U.2006.206.1519) system informatyczny urzędu powinien przetwarzać dokumenty w sposób umożliwiający wygenerowanie tak zwanej paczki archiwalnej. Żeby wygenerować paczkę dla NAC system informatyczny musi zbierać niezbędne dane.

Część z otrzymanych paczek była przygotowana ręcznie przez programistów na podstawie fikcyjnych danych ponieważ niektóre systemy nie tylko nie generowały paczki archiwalnej ale również nie zbierały niezbędnych danych wymaganych rozporządzeniem o niezbędnych elementach struktury dokumentów elektronicznych (Dz.U.2006.206.1517)

UWAGA – skany dokumentów które są przetwarzane w systemie muszą podobnie jak dokumenty XML zawierać lub być powiązane z „metadanymi” zgodnie z (Dz.U.2006.206.1517)

3. Brak obsługi dokumentów XML (zgodnie z wymogami)

Część z badanych systemów nie potrafiła pracować poprawnie na dokumentach XML . Ze względu na wymagania określone w rozporządzeniu w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z dokumentami elektronicznymi (Dz.U.2006.206.1518) nie wystarczy że system umożliwia zapisanie dokumentu w formacie XML powinien również przetwarzać go zgodnie z wymogami określonymi rozporządzeniem. W wielu systemach nie były obsługiwane style XSL.

4. Brak możliwości eksportu dokumentów w celu przekazania do innego systemu informatycznego.

Zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z dokumentami elektronicznymi (Dz.U.2006.206.1518) par 6 punkt 14 system informatyczny powinien umożliwiać eksport dokumentów i ich meta danych w formacie XML.

5. Brak aplikacji do wyświetlania i weryfikacji decyzji administracyjnych przez Interesanta

Zgodnie z rozporządzeniem (Dz.U.2006.227.1664) § 5 punkt 6 Urząd powinien udostępnić bezpłatne oprogramowanie dla interesantów, które umożliwi im:

- przeglądanie przesłanego przez Urząd pisma wraz z weryfikacją kwalifikowanego podpisu elektronicznego osoby, która podpisywała to pismo.
- weryfikację autentyczności urzędowego poświadczenia odbioru i prezentację czasu podpisania potwierdzenia
- weryfikację podpisu osoby odbierającej pismo (osoba która podpisywała urzędowe poświadczenie odbioru)

Najczęstsze uchybienia związane z dobrymi praktykami:

1. Brak integracji z narzędziami do podpisu.

Częstą praktyką w systemach jest brak integracji z narzędziami do weryfikacji podpisu. Czynność weryfikacji dokumentu wymaga zapisania dokumentu na lokalnym dysku twardym a następnie weryfikację podpisu jednym z trzech zainstalowanych narzędzi do weryfikacji (ponieważ każdy z dostawców kwalifikowanych certyfikatów dostarcza swoją aplikację do weryfikacji). Taki scenariusz Obsługi weryfikacji powoduje duże prawdopodobieństwo że użytkownicy system nie będą weryfikować podpisu pod dokumentami

2. Brak jasnej definicji SLA dla utrzymywanego systemu (czasy reakcji , czasy usunięcia błędu przez producenta)

Wdrażane systemy mają określone wymagania funkcjonalne ale często pomijane są kwestie utrzymania oraz wsparcia w przypadku awarii. Przykładem może być umowa utrzymaniowa która nie określała czasu reakcji ani czasu usunięcia awarii. W żadnej umowie nie znaleźliśmy zapisów o karach za niedotrzymanie terminu wdrożenia lub przekroczenia czasu reakcji. Takie formy umów nie gwarantują interesów klienta i powodują że dostawcy są bezkarni.

3. 100% uzależnienie od dostawcy rozwiązania - Brak w umowach zapisów umożliwiających przeniesienie danych do innego systemu w przypadku chęci zmiany dostawcy.

Żadne z rozwiązań nie umożliwiało wygenerowania (eksportu) przez użytkownika wszystkich danych zgromadzonych w systemie. Takie ograniczenie uniemożliwia zmianę dostawcy systemu informatycznego w urzędzie

Brak świadomości o odpowiedzialności i konsekwencjach

Jeżeli rada gminy , rada powiatu lub sejmik województwa rażąco narusza ustawy (w naszym przypadku ustawę o informatyzacji) Sejm, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może w drodze uchwały rozwiązać ten organ

Podstawa prawna:

- a) USTAWA z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym Art. 96. 1.
- b) USTAWA z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym Art. 83
- c) USTAWA z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa Art. 84.1